

Fokmérő

A bánásmód törvényessége 1996-ban

A kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére létrehozott Európai Bizottság (CPT) ügyészség-re vonatkozó ajánlásainak végrehajtásáról kiadott 2/1995. (ÜK. 11.) LÜh.-körlevél alapján a Legfőbb Ügyészség megvizsgálta a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének 1996. évi helyzetét.

Hazánk *A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések és bánásmód elleni nemzetközi egyezmény* részese. A konvenció betartásán őrködő bizottság 1994. november 1–14. között Magyarországon tett látogatást. A bizottság jelentésében – melyben többek között a vizsgált rendőrségi fogdákra és bv. intézetekre, valamint a külföldi állampolgárok időközben bezárt közösségi szálláshelyére tett kifogásokat – az ügyészséggel kapcsolatban is megfogalmazott ajánlásokat. A CPT látogatása során, valamint Magyarország kormányához eljuttatott jelentésében is hangsúlyozta, hogy a büntetés-végrehajtás feletti törvényességi felügyeletet ellátó ügyészek rendszeres ellenőrzése a fogvatartó szerveknél jelentősen hozzájárulhat a bántalmazás megelőzéséhez, ezért javasolta, hogy az ügyészség a jövőben az eddigieknél még nagyobb figyelmet fordítson a kínzás, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére. A bizottság ajánlásaiból is kitűnt, milyen fontos szerepe van az ügyészség felügyeleti tevékenységének a jogvédelemben.

A fogvatartottakkal való törvényes bánásmód a jogállamiság egyik fokmérője,

olyan alapvető kritérium, amely egy ország nemzetközi megítélését is befolyásolja. Az a bánásmód tekinthető törvényesnek, amely a nemzetközi egyezményekben megfogalmazottaknak, a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek egyaránt megfelel. A vizsgálat – amely feldolgozta a büntetés-végrehajtás törvényességének ügyészi felügyeletéről szóló, többször módosított 1/1990. Legf. Ü.-utasítás szerint a rendőrségi fogdáknak és a büntetés-végrehajtási intézetekben a főügyészségek által az elmúlt év során rendszeresen végzett ellenőrzések tapasztalatait – a bv. intézetekkel kapcsolatban több megállapítást tett.

A vizsgált időszakban a fogvatartottak bánásmóddal összefüggő panaszai, kérelmei különböző *sérelmekre* vonatkoztak. Általában azonban nem a bv. intézetek dolgozóinak magatartását, hanem a rendőröknek az *elfogás, előállítás, kihallgatás* során tanúsított viselkedését kifogásolták. Előfordult azonban ettől eltérő eset is.

Az egyik elítélt például azért tett panaszt, mert a megyei bv. intézetek közötti szállításkor két hivatásos bv. dolgozó bántalmazta. A bv. szerv vezetőjének feljelentése alapján indult büntetőeljárásban az il-

letékes ügyészség hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt emelt vádat a terhelttel szemben. Egy másik bv. intézet fogvatartottja azt sérelmezte, hogy a napi háromszori takarítás helyett hatszor mossatták fel vele a követ, 20-25 vödör vizet öntöttek ki, és gyökérkefével súroltatták a folyosót. Megállapítható, hogy az ügyészi szervekhez beérkezett fogvatartotti panaszoknak csak töredékét képezték azok, amelyek a bánásmóddal voltak összefüggésben, zömmel az eljárás elhúzódását, valamint a fogvatartottak jogi helyzetére vonatkozó egyéb kérdéseket érintették.

Jogorvoslati jog

Természetesen az ügyészséghez eljuttatott panaszok csak egy részét képezik azoknak a sérelmeknek, amelyeket a fogvatartottak összességében előterjesztenek. Ez következik magának a jogorvoslati jognak és ezen belül az ügyészhez – mint sajátos jogorvoslati panasz fórumhoz – fordulás jogának differenciáltságából is. A Bv. tvr. 2. § (4) bekezdése értelmében az elítéltet a büntetés és az intézkedés végrehajtása során jogorvoslati jog illeti meg. A Bv. tvr.-t módosító 1993. évi XXXII. törvény 1. §-ával megállapított fenti normaszöveg annyiban tér el a korábbi szabályozástól, hogy ott *jogorvoslati jog* helyett *panaszjog* szerepelt. Az általánosabb megfogalmazást az indokolta, hogy a fogvatartott a törvényben részletesen szabályozott esetekben nem panasszal, hanem a bíróságnál előterjeszhető fellebbezéssel élhet a büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtása során hozott határozat ellen. A jogorvoslati jog tehát tágabb fogalom, mint a panaszjog intézménye, amely annak – a fellebbezés mellett – csak egyik, bár semmivel sem csekélyebb

jelentőségű komponense. A fellebbezés mellett az elítéltet megillető – és az ügyésznél is előterjeszhető – panaszjogáról a Bv. tvr. módosított 36. § (1) bekezdésének g) pontja rendelkezik. Ennek értelmében az elítélt jogosult a büntetés-végrehajtási intézetben a büntetés-végrehajtástól független szervnél közérdekű bejelentés, panasz, kérelem és jognyilatkozat előterjesztésére. A törvényi differenciálásból következően a panaszok egy része a büntetés-végrehajtási intézetben belül kerül előterjesztésre és rendezésre, azok a külső törvényességi kontroll szerepét betöltő ügyészhez el sem jutnak. Lehetőség van azonban arra is, hogy a fogvatartott panaszával közvetlenül forduljon a bv. felügyeleti ügyészhez, vagy a bv. intézetben előterjesztett panaszának elbírálását sérelmezze az ügyésznél. Az első esetben a bv. felügyeleti ügyész a panaszt maga vizsgálja ki és teszi meg a szükséges intézkedést, illetve eljuttatja azt az elbírálásra illetékeshez. *Ilyen például a törvényt sértő bánásmód miatt a rendőr vagy a bv. dolgozó ellen irányuló panaszoknak az ügyészségi nyomozó hivatalhoz történő továbbítása.* Ilyenkor a sérelmek orvoslását, a panaszok kivizsgálását is ezen ügyészi szerv látja el. A második esetben a panasz korábbi elbírálásával kapcsolatos eljárás törvényességét ellenőrzi a bv. felügyeleti ügyész, mintegy további kontrollt gyakorolva. Látható tehát, hogy az ügyészséghez eljuttatott panaszok elbírálása is differenciált. Ha a bv. felügyeleti ügyész a hatáskörébe tartozó panasz kivizsgálása során jogszabályok megsértését észleli vagy azt állapítja meg, hogy nem tartják meg az előzetesen letartóztatott fogva tartásának körülményeire vonatkozó szabályokat, rendelkezésben figyelmezteti az illetékes szerv vezetőjét, aki az ügyészi rendelkezést az

ügyészségről szóló 1989. évi XLVI. törvénnyel módosított 1972. évi V. törvény 12. § (1) bekezdés alapján köteles végrehajtani. Amikor az ügyész a panaszt érdemben vizsgálja, jogorvoslati szerepet is ellát, amely azonban abban is különbözik a klasszikus értelemben vett processuális jogorvoslattól, hogy nem tekinthető járulékosnak. Ha ugyanis a panaszban foglaltakkal kapcsolatban az ügyész jogszabálysértést állapít meg, akkor is eljár a törvényesség helyreállítása érdekében, ha az előterjesztő azt már nem kívánja. Az ügyészhez fordulás lehetősége természetesen nem érinti a panaszosnak azt a jogát, hogy emellett sérelmével a jogszabályban meghatározott más jogorvoslati fórumokhoz is forduljon.

Panaszok

A fogvatartottak – büntető feljelentésnek nem minősülő – panaszai általában nem a bv. intézet személyzetének magatartásával kapcsolatosak, hanem a folyamatban lévő nyomozás, a kihallgató vagy az előállító rendőrök eljárásával. Előfordult azonban, amikor a fogvatartott sanyargatását sérelmezte. Volt olyan bv. intézet, ahol a fiatalok fogvatartottak azt panaszolták, hogy az egyik fogdaőr sorakozásra szólította fel őket arra hivatkozással, hogy előjáró érkezik. Állításuk szerint három óra hosszat álltak felsorakozva, azonban nem történt semmi. Amikor ezt szóvá tették, az őrk kinevették őket. Lelki kényszer alkalmazása csak a rendőrségi eljárás során merült fel. A megyék egyikében például néhány letartóztatott azt panaszolta, hogy gyermekeikre, családjukra hivatkozással a rendőrök – beismerő vallomás esetén – kilátásba helyezték számukra a szabadlábra

helyezés lehetőségét, amit utóbb nem tartottak be.

A bánásmód miatt előterjesztett panaszok kivizsgálása megtörtént, olyan eset nem volt megállapítható, amikor a fogvatartottat az általa előterjesztett panasz, kérelem vagy feljelentés miatt érte volna hátrányos bánásmód. Azok a bűncselekmények, amelyek a konkrét esetekben a kínzás elleni konvenció megsértését is jelenthetik – az élet elleni bűncselekményeken kívül – a *kényszervallatás* (Btk. 227. §), a *hivatalos eljárásban történt bántalmazás* (Btk. 226. §), a *jogellenes fogva tartás* (Btk. 228. §), az olyan *hivatali visszaélés, amely a fogvatartottakkal való bánásmóddal összefüggésbe hozható* (Btk. 225. §). A Legfőbb Ügyészség Számítógépközpontjának kimutatása szerint 1996-ban hivatali bűncselekmények miatt 2062 esetben került sor eljárás kezdeményezésére (ez a rendőrségre és a bv. intézetekre vonatkozó összesített adat). Ebből 766 esetben megtagadták, 958 esetben megszüntették a nyomozást. Az egyéb címen történő befejezések száma 17 volt, vádemelésre 321 esetben került sor.

A törvénysértő bánásmód miatt indult büntetőeljárások számán belül a vádemelések aránylag csekély száma, a nyomozás-megtagadások és -megszüntetések zöme általában arra vezethető vissza, hogy a fogvatartottak állításait nem tudják megfelelő módon bizonyítani, ennek érdekében nem is mindig működnek együtt az illetékes hatóságokkal. Így például a megyék egyikében a fogvatartottak részéről 5 feljelentés történt, ebből 4 esetben a nyomozás megtagadására, 1 esetben megszüntetésére került sor, egy másik megyében indult 7 büntetőügy egyikében sem került sor vádemelésre. A büntetőeljárások között csekély

Hivatali bűncselekmények eljárás-befejezési módok szerint 1996-ban

Eljárás-befejezési módok	Hivatali bűncselekmények összesen	ebből			
		Hivatali visszaélés	Bántalmazás hiv. elj.-ban	Kényszer-vallatás	Jogellenes fogva tartás
Eljárás-befejezések összesen: – ebből:	2062	814	829	288	131
Nyomozás-megtagadás	766	386	210	103	67
Nyomozás-befejezés összesen: – ebből	1296	428	619	185	64
nyomozás-megszüntetés:	958	245	504	154	55
vádemelés:	321	173	108	31	9
egyéb befejezési mód:	17	10	7	–	–

Forrás: Egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztika (ERÜBS).

számban fordult elő, amikor a felelősségre vont kifejezetten fogva tartással összefüggő feladatot látott el. Az egyik megyei büntetés-végrehajtási intézetben például 1996. február 16-án a magánelzárás fenyítés büntetését töltő fogvatartotton két bv. törzsdr. mester karateütéseket gyakorolt, aki ezáltal nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. Az illetékes ügyészség az ügyben hivatali visszaélés büntette és könnyű testi sértés vétsége miatt 1996. július 31-én vádat emelt a bv. dolgozókkal szemben. Az eljáró bíróság 1997. január 3-án kelt végzésével – a vádirattal egyező minősítéssel – a vádlottakat nem jogerősen egy-egy évre próbára bocsátotta.

A törvénysértő bánásmóddal összefüggésben a fogvatartottak *sérülést* csak kivételesen szenvedtek. Az egyik ügyészségi nyomozó hivatal azért folytat eljárást a bv. intézet felügyelőjével szemben, mert feljelentése szerint, amikor a zárkából kijött, kétszer nyakon vágta az elítéltet, majd a kezét hátracsavarva a földre kényszerítette.

Több megye területén (például Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg) a kínzással, bántalmazással összefüggésben sérülések nem keletkeztek. Olyan esetet a vizsgálat nem tárt fel, amikor a törvény tilalma ellenére a fogvatartotton orvosi kísérletet vagy beleegyezése nélkül tudományos vizsgálatot vagy kísérletet végeztek volna. Hasonló módon bizonyíthatóan olyan eset sem volt megállapítható, amikor a fogvatartottat nemzetisége és etnikai hovatartozása, vallási vagy politikai meggyőződése, társadalmi származása, neme, illetőleg vagyoni helyzete miatt érte volna hátrányos megkülönböztetés. Nincs egységes gyakorlat abban a kérdésben, hogy el kell-e rendelni, illetve le kell-e folytatni a fegyelmi eljárást minden olyan esetben, amikor a büntetés-végrehajtás, illetve a rendőrség személyi állományába tartozóval szemben büntető-eljárás indult. A büntetőeljárás elrendelésével egyidejűleg több megyében nem került sor fegyelmi eljárás megindítására. A

Büntetés-végrehajtási dolgozók ellen indult büntetőeljárások 1996-ban

A bűncselekmény megnevezése

	Hivatali visszaélés bűntette (Btk. 225. §)	Vesztegetés bűntette (Btk. 250. §)	Bántalmazás hivatalos eljárásban vétésége (Btk. 226. §)	Jogellenes fogva tartás bűntette (Btk. 228. §)	A szabadság és emberi méltóság elleni bűncselekmény (Btk. XI. Fej. II. c.)	Összesen
A büntetőeljárás kezdeményezője						
Bv. intézet vezetője	5/7	4/4	8/12			17/23
Állampolgári jogok biztosa						
Fogvatartott vagy hozzátartozója vagy ügyvéd	2/3		9/12			11/15
Rendőrség						
Ügyészségi Nyomozó Hivatal						
Nyomozás megtagadása						
Nem bűncselekmény	2/3		3/6			5/9
Már elbíráltak						
A büntetőeljárás eredménye						
Nyomozás megszüntetése						
Nem bűncselekmény	1/2		3/3			4/5
Nem a gyanúsított követte el			2/4			2/4
Nem bizonyítható		1/1				1/1
Ügyészi megrovást alkalmaztak						
Vádat emeltek	2/3	1/1	2/3			5/7
Jogerős ítéletet hoztak	1/1	1/1				2/2
Fegyelmi eljárás – a büntetőeljárás befejezéséig felfüggesztve						
Szolgálati viszony megszüntetése	1/2		3/4			4/6
Fegyelmi	2/2					2/2
Méltatlanság						
Egyéb		1/1	1/1			2/2

*A fogva tartás törvényességét sértő cselekmények miatt
indított fegyelmi vétségekről (1996)*

Fegyelmi vétség megnevezése	1996. I. 1.–VIII. 31-ig	1996. IX. 1.–XII. 31-ig	Összesen
befogadás, szabadítás szabályainak megsértése	7 ügy/12 fő	3 ügy/5 fő	10/17
elhelyezés, ellátás szabályainak megsértése	7 ügy/8 fő	2 ügy/2 fő	9/10
bánásmódra vonatkozó előírások megsértése	2 ügy/2 fő	3 ügy/3 fő	5/5
elítélt magáncélú igénybevétele	1 ügy/1 fő	1 ügy/1 fő	2/2
fogvatartottal való tiltott kapcsolat	8 ügy/12 fő	3 ügy/3 fő	11/15
	35 fő	14 fő	49 fő

megyék egy részében folytatott gyakorlat szerint a megindult fegyelmi eljárást a büntetőeljárásra figyelemmel mérlegelés nélkül minden esetben felfüggesztik a büntetőeljárás befejezéséig.

A bűncselekmény elkövetését csak jogerős bírósági ítélet állapíthatja meg, arról fegyelmi eljárás keretében nem lehet határozni. A fegyelmi eljárás lefolytatása azonban nem azonos a büntetőeljárás lefolytatásával, a fegyelmi felelősség megállapítása és a büntetőjogi elmarasztalás közé – amint arra a Legfőbb Ügyészség korábbi törvényességi vizsgálatai során már több ízben rámutatott – nem tehető egyenlőségjel. A büntetőjogi felelősségre vonás nem szükségképpen feltétele a fegyelmi felelősség megállapításának. A fegyelmi eljárás során, a fegyelmi ügy kivizsgálása kapcsán nem abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy a fegyelmi eljárás alá vont megvalósította-e valamely bűncselekmény törvényi tényállását és azért büntetőjogi felelőséggel tartozik-e, hanem arról kell határozni: az illető tanúsított-e olyan magatartást,

amellyel a szolgálati rendet és a fegyelmet vétkesen megszegte, a beosztásával járó jogokkal és kötelezettségekkel visszaélt, s emiatt szolgálati hivatásával összeegyeztethetetlen módon járt el?

Fegyelmi eljárás

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló, az 1996. évi CVI. törvénnyel módosított 1996. évi XLIII. törvény 119. § (1) bekezdése értelmében fegyelemsértést követ el és fegyelmi eljárás keretében felelősségre kell vonni a hivatásos állomány tagját, ha a szolgálati viszonytal kapcsolatos kötelezettségét vétkesen megszegi. A törvény rendelkezéseit – az 1. § (1) bek. alapján – a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjainak *szolgálati jogviszonyára* is alkalmazni kell. A fenti törvényi rendelkezések értelmében, ha a hivatásos állomány tagja ellen a szolgálati viszonytal összefüggésben tanúsított magatartása miatt büntetőeljárás indul, minden

esetben el kell rendelni fegyelmi eljárást is. Ilyenkor – az eset összes körülményének gondos mérlegelését követően – kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy indokolt-e a fegyelmi eljárás – a 131. § (2) bekezdés c) pontja alapján történő – felfüggesztése a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. Ha a hivatásos állomány tagja a cselekményt beismerte vagy tetten érték, illetve a bizonyítékok a fegyelmi felelősség megállapításához elégségesek, a felfüggesztés mellőzésével indokolt a fegyelmi eljárás lefolytatása a büntetőeljárás eredményének bevétele nélkül. Ha az eljárás felfüggesztésére sor kerül, az érintett személy beosztásából – a törvény 132. §-a alapján – a büntetőeljárás jogerős befejezéséig felfüggeszhető.

A vizsgálatok megállapítása szerint a büntetés-végrehajtási intézetek személyi állományának a fogvatartottakkal kapcsolatos hangneme általában megfelelő, de ettől eltérő esetek is előfordultak. Volt például olyan megye, ahol több fogvatartott kifogásolta a bv. örök *durva hangnemét*. A vizsgálat megállapította, hogy az egyik főfelügyelő a fogvatartottakkal szemben nem megfelelő hangnemet használ, tegezi őket. Az érintettet 1996. szeptember 1-jétől – fegyelmi eljárás mellőzésével – kapuőri beosztásba helyezték át. Egy másik megyében a fogvatartottak hét esetben panaszolták a megalázó, önérzetet sértő megszólítást. A fogvatartottak csak akkor tartották sérelmesnek, hogy az idősebb felügyelők tegezték őket, ha ahhoz egyéb sértő kifejezés is társult. A vizsgálat megállapítása szerint a büntetés-végrehajtási intézetek személyzetének fogvatartottakkal kapcsolatos eljárása általában megfelelt a határozott, de emberséges fellépés követelményének, az alkalmazott kényszercselekmények jogszerűségének kivizsgálása meg-

történt. Kényszerítő eszközt a fogvatartott támadásának, dühöngő, valamint ön- és közveszélyes magatartásának megelőzése vagy megszüntetése érdekében alkalmaztak. Előfordult, hogy kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatos panasz miatt indult büntetőeljárás. Így például az egyik országos bv. intézetben fogva tartott külföldi állampolgár azt sérelmezte, hogy a zárkatorlaszolás felszámolása során megverték. A vizsgálatok fogvatartottak és bv. dolgozók közötti tiltott kapcsolatot is feltártak. Az országos bv. intézetek egyikében szolgálatot teljesítő felügyelőt az eljáró bíróság a Btk. 250. §-ába ütköző *vesztegetés büntette* miatt azért ítélte pénzbüntetésre, mert az elítélt számára használati cikkeket vásárolt, és bevitte az intézetbe. Megállapodott az elítélttel, hogy az szabadulása után lakást vagy tanyát vásárol részére. Az érintett bv. dolgozót fegyelmi úton elbocsátották a testületből. Egy másik megyei bv. intézet – szintén elbocsátott – dolgozójával szemben azért került sor vádemelésre, mert az előzetesen letartóztatottnak pénzért telefonhasználatot, látogatást engedélyezett. Összességében megállapítható, hogy a fogvatartottakkal való bánásmód – a vizsgálatok során feltárt eseti hiányosságoktól eltekintve – 1996-ban országosan általában megfelelt a nemzetközi egyezményekben megfogalmazottaknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak. A főügyészségek a havi rendszerességgel megtartott vizsgálataik során a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették.

Együttműködés

A vizsgált időszakban, 1996. II. félévétől a Magyar Helsinki Bizottság munkacso-

portjai a büntetés-végrehajtás országos parancsnokával kötött együttműködési megállapodás alapján látogatást tettek a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetekben, melynek során – többek között – az előzetesen letartóztatottakkal való bánásmódot is tanulmányozták. A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 13. § (1) bekezdése alapján a bv. szervezet a jogszabályok keretei között együttműködik a fogva tartás körülményeinek figyelemmel kísérésére, a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedés segítésére, a karitatív tevékenység végzésére, továbbá az egyéb büntetés-végrehajtási feladatok segítésére alakult börtönmissziókkal és társadalmi szervezetekkel, az ilyen tevékenységet ellátó egyházakkal, alapítványokkal és személyekkel.

Hangsúlyozandó, hogy ezek a szervezetek és személyek tevékenységüket csak a vonatkozó jogszabályok és a bv. szervezettel kötött együttműködési megállapodás keretei között végezhetik. Így nincs arra lehetőség, hogy a bv. intézetekben a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeleti körébe tartozó kérdésekben – mint ahogyan ez a rendőrségi fogdák esetében sajnálatosan megtörtént – vizsgálatot, ellenőrzést tartsanak, az igazságszolgáltatásban közreműködő szervek (bírótság, ügyészség) feladatainak ellátásával kapcsolatban vizsgálódjanak, megállapításokat tegyenek. Ha erre sor kerül, indokolt a bv. szervezettel kötött együttműködési megállapodás felülvizsgálata, az érintett szervezetek vagy személyek intézetbe történő beléptetésének megtiltása. Sajnálatos, hogy az

együttműködés módját és kereteit sem a törvény, sem más jogszabály nem rendezi. Az együttműködés azonban nem terjedhet ki a büntetés-végrehajtás olyan kérdéseire, amelyek felett az Alkotmány 51. § (2) bekezdése, valamint az ügyészségről szóló törvény IV. fejezete alapján az ügyészség gyakorol törvényességi felügyeletet. Az egyéb külső kontrollra külön törvényeket kellett hozni. Ilyen a Strasbourgban 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről szóló 1995. évi III. törvény, továbbá az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény is. Az ellenőrzött szervek zavartalan működésének biztosítása, a fogvatartottak emberi és személyiségi jogainak gyakorlása e törvényekben rögzítésre került. A Magyar Helsinki Bizottság tevékenységének ilyen törvényi garanciája nincs. Indokolt, hogy a büntetés-végrehajtást övező garancia és kontrollrendszer minél gazdagabb, sokrétűbb legyen. A külső kontrollhoz tartozó feladatokat ellátók más-más szempontból, szakértelemmel, tapasztalatokkal, jogkörrel, intézkedési lehetőséggel segíthetik a jogállam, a törvényesség követelményének teljesítését, mozdíthatják elő a büntetés-végrehajtás hatékonyságának növelését. Közülük azonban egyik sem pótolhatja vagy helyettesítheti a másikat, az ellenkező törekvés olyan szereptévesztést eredményezne, amely már a törvényesség sérelmével járna.

Lajtár István